

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บข้อมูล

การบริหารการศึกษาประชาบาลในปัจจุบัน แม้จะเป็นการกระจายอำนาจให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดรับไปดำเนินการ แต่การบริหารส่วนใหญ่ยังคงควบคุมโดยส่วนกลาง ซึ่งมีหลายหน่วยงานร่วมกันรับผิดชอบ ทำให้ขาดเอกภาพในการบริหาร และบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะตำแหน่งผู้บริหารต้องยืมตัวบุคลากรจากส่วนราชการอื่นซึ่งมีงานในหน้าที่รับผิดชอบประจำอยู่แล้ว สำหรับการบริหารระดับอำเภอ นั้น มีนายอำเภอทำหน้าที่หัวหน้าส่วนอำเภออีกตำแหน่งหนึ่ง นายอำเภอจึงเป็นผู้บริหารการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน ผู้วิจัยถึงเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะได้ทำการวิจัยบทบาทของนายอำเภอที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล เพื่อจะได้ทราบถึงบทบาทที่แท้จริงของนายอำเภอ ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน และเป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงการบริหารการศึกษาประชาบาลในโอกาสต่อไป

ในบทนี้จะกล่าวถึงลักษณะของข้อมูล ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล และวิธีวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มนายอำเภอจำนวน ๑๐๒ คน กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวน ๑๐๒ คน และกลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษาจำนวน ๑๐๒ คนรวมทั้งสิ้น ๓๐๖ คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑

จำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

จังหวัด	นายอำเภอ	ศึกษาธิการอำเภอ	หัวหน้าหมวดการศึกษา
ชุมพร	๖	๖	๖
ระนอง	๔	๔	๔
สุราษฎร์ธานี	๑๖	๑๖	๑๖
กระบี่	๖	๖	๖
พังงา	๖	๖	๖
นครศรีธรรมราช	๑๔	๑๔	๑๔
พัทลุง	๔	๔	๔
ตรัง	๖	๖	๖
ภูเก็ต	๓	๓	๓
สงขลา	๑๐	๑๐	๑๐
ปัตตานี	๘	๘	๘
ยะลา	๔	๔	๔
สตูล	๔	๔	๔
นราธิวาส	๓	๓	๓
รวม	๑๐๒	๑๐๒	๑๐๒

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

๑. เอกสาร หนังสือ บทความ ระเบียบ คำสั่ง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. แบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบสอบถาม ๑ ชุด เป็นแบบตรวจสอบ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Opened end) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้ง ๓ กลุ่ม เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาล ในส่วนที่เกี่ยวกับการวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามผลและการประเมินผลงาน

การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยนี้ ได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๑ ตอน คือ

- ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับกระบวนการและงานบริหารการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอเขียน บทความ และข้อเสนอแนะของผู้บริหารการศึกษา และได้กำหนดขอบข่ายของงานแต่ละฝ่ายคือ
 ๑. การวางแผนงานประกอบด้วยหลักในการวางแผน กระบวนการในการวางแผน และการวางแผนการศึกษา
 ๒. การวินิจฉัยสั่งการ ประกอบด้วย หลักการและกระบวนการในการวินิจฉัยสั่งการ

๓. การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยหลักการและกระบวนการบริหารงานบุคคล ซึ่งว่าด้วยการสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การโอนย้าย การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การบำเหน็จความชอบ การรักษาวินัย และสวัสดิการ

๔. การบริหารงานด้านวิชาการ ประกอบด้วยหลักการและกระบวนการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน ประมวลการสอน อุปกรณ์การสอน คู่มือครู การอบรมครูประจำการ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลการศึกษา

๕. การบริหารการเงิน ประกอบด้วยหลักการและกระบวนการในการตั้งงบประมาณ การควบคุม การตรวจสอบ และงานที่ เกี่ยวกับการจ้างและพัสดุ

๖. การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยหลักการและกระบวนการในการติดตามผลการปฏิบัติงาน

เมื่อได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารที่จะทำการศึกษาแล้ว จึงได้ร่างแบบสอบถามขึ้น ๑ ชุด โดยเน้นหนักถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาที่นายอำเภอควรจะได้ปฏิบัติ คือ

การวางแผนงาน	๑๐	ขอ
การวินิจฉัยสั่งการ	๘	ขอ
การบริหารงานบุคคล	๑๒	ขอ
การบริหารงานด้านวิชาการ	๑๐	ขอ
การบริหารการเงิน	๘	ขอ
การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	๘	ขอ
รวม	๕๖	ขอ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการศึกษาประจำบาลทั้ง ๖ บาน

การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามฉบับร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิปรับปรุงแก้ไข ผลจากการปรับปรุงครั้งแรกนี้ ได้แบบสอบถาม แบบตรวจสอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน ๔๕ ข้อ และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ตามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานคานวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงานอีกอย่างละ ๑ ข้อ เสร็จแล้วจึงพิมพ์ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งที่ ๒ ทั้งด้านความมุ่งหมายในการถาม และการใช้ถ้อยคำสำนวนในแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๑๐ ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับมา ๘ ฉบับ จากผู้ทรงคุณวุฒิต่อไปนี้

๑. ดร. ภิญโญ สาขร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย
๒. นายบรรจง ชูสกุลชาติ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
๓. ดร. รุ่ง แก้วแดง หัวหน้าโครงการวิจัยแบบทดลองเรื่อง

การจัดองค์การและระบบบริหารโรงเรียนประชาบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

๔. ดร. สนั่นจิตร์ สุกนธทรัพย์ หัวหน้าแผนกวิชาการ กองการศึกษาประชาบาล

๕. นายอนันต์ แจงกลีบ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการศึกษาประชาบาล

๖. นายวีรชาติ ศุภระมุล หัวหน้าฝ่ายตำแหน่งและบรรจุแต่งตั้ง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๗. นายพนพงษ์ บุญจิตราคุลย์ หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘. ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์ อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลังจากที่ได้ให้ครูทรงคุณวุฒิดังกล่าวตรวจสอบแล้ว ก็ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ในที่สุดได้จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับที่จะใช้จริง เป็นแบบตรวจสอบถามเกี่ยวกับวิถีทางการศึกษา อายุ อายุราชการ และระยะเวลาดำรงตำแหน่งปัจจุบันของประชากร กับแบบสอบถามประมาณการ จำนวน ๔๔ ข้อ และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ดังปรากฏตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒

แสดงจำนวนข้อและลักษณะความสำคัญของแบบสอบถาม

ประเภทงาน	จำนวนข้อ	ร้อยละ	หมายเหตุ
การวางแผนงาน	๔	๑๖.๓๖	แบบสอบถามปลายเปิด ตามลักษณะงานอีกอย่าง ละ ๑ ข้อ ถามเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรค
การวินิจฉัยสั่งการ	๗	๑๕.๖๔	
การบริหารงานบุคคล	๑๒	๒๗.๒๗	
การบริหารงานคานวิชาการ	๗	๑๕.๖๔	
การบริหารการเงิน	๔	๑๖.๓๖	
การติดตามผลและประเมินผล การปฏิบัติงาน	๗	๑๕.๖๔	
รวม	๔๔	๑๐๐	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือจากหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต่ออธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้อธิบดีกรมการปกครองออกหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บังคับบัญชาของนายอำเภอ และหัวหน้าหมวด ตามสายงานการบริหารการศึกษาประจำภาค ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ไปยังนายอำเภอและหัวหน้าหมวดการศึกษาทุกอำเภอใน ๑๔ จังหวัดภาคใต้ และขอให้ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะผู้บังคับบัญชาของตน ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังศึกษาธิการอำเภอด้วยวัตถุประสงค์อันเดียวกัน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและซองจดหมายปิดแสตมป์เรียบร้อยไปยังนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าหมวดการศึกษาโดยทางไปรษณีย์ แล้วจากนั้นประมาณ ๑ เดือน ได้ส่งจดหมายเตือนสำหรับผู้ที่ยังไม่ตอบแบบสอบถาม ผลที่สุดได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ ๗๗.๑๒ โดยแยกตามกลุ่มประชากรดังแสดงไว้ในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓

แสดงจำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

ประชากร	ส่งไป	ส่งคืน	ร้อยละ
นายอำเภอ	๑๐๒	๗๒	๗๐.๕๙
ศึกษาธิการอำเภอ	๑๐๒	๘๑	๗๙.๔๑
หัวหน้าหมวดการศึกษา	๑๐๒	๘๓	๘๑.๓๗
รวม	๓๐๖	๒๓๖	๗๗.๑๒

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของประชากรทั้ง ๓ กลุ่ม วิชา รอยละ
๒. การเสนอข้อมูลเปรียบเทียบเกี่ยวกับบทบาทการบริหารและงาน ในหน้าที่ทั้ง ๒ ด้าน วิชาเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมทั้งรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการศึกษา

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การหาคารอยละไขว้สูตร

$$\text{รอยละ} = \frac{X}{N} \times 100$$

$$X = \text{จำนวนความถี่ของคะแนน}$$

$$N = \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม}$$

๒. การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ไขว้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$$f = \text{จำนวนความถี่ในแต่ละระดับความคิดเห็น}$$

$$X = \text{คะแนนของระดับความคิดเห็น}$$

$$N = \text{จำนวนทั้งหมดในแต่ละกลุ่มประชากร}$$

๓. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไขว้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left(\frac{\sum fX}{N}\right)^2}$$

$$\sum fX^2 = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนนความคิดเห็นระดับนั้นยกกำลังสอง}$$

$$(\sum fX)^2 = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนนความคิดเห็นทั้งหมดยกกำลังสอง}$$

$$N = \text{จำนวนความถี่ทั้งหมดในแต่ละกลุ่มประชากร}$$